

SREDNJA AMERIKA

prostor, stanovništvo i regije

NIKARAGVA

Nikaragva se širi preko čitavog medjumorskog pojasa, od okeana do okeana izbija drugim morskim fasadama, tačnije nalazi se između Karipskog mora na sjeveroistoku i Tihog okeana na jugozapadu.

Granici se na sjeveru sa Hondurasom, na istoku izlazi na Karipsko more, na jugu granici se sa Kostarikom i na zapadu izlazi na Pacifik.

Nikaragva ima površinu od 129.494 km² i najveća je u regionu posle Meksika.

FIZICKO GEOGRAFSKE ODLIKE

Od sjeverozapada prema jugoistoku čitavom dužnom zemlje pružaju se od 500 – 1500m visoke planine, koju zemlju dijele na veći karipski i manji tihookeanski dio.

Nikaragvi pripadaju i Kukuruzna ostrva u Karipskom moru, 60 km ispred nikaragvanske obale, sastavljena od dva manja ostrva.

Nikaragva se nalazi u pojasu aktivnih vulkana i njihove česte erupcije produkuju zemljište koje je jedno od najplodnijih u čitavom regionu.

U Nikaragvi vlada tropska klima sa malim temperaturnim kolebanjem. Na karipskoj strani izluči se oko 2500 – 6000 mm padavina godišnje. A na tihookeanskoj strani izluči se 1200 – 2000 mm.

Zbog asimetričnog razvodja, tihookeanske rijeke su kratke, dok na karipskoj su duže. U srednjoj udolini leze jezera Nikaragva i Managva, jezero Nikaragva je poznato kao Veliko jezero ono je najveće u regionu i ima površinu od 8000 km².

Ometepe je najveće ostrvo u jezeru Nikaragva, i sastoji se od 2 vulkana koje povezuje nizak tombolo.

ISTORIJSKO GEOGRAFSKE OSNOVE RAZVOJA

- Prije dolaska Evropljana na visoravan u unutrašnjosti bilo je više manjih indijanskih država sa središtima u utvrdjenim gradovima, dok su u niziji uz karipsku obalu živjeli lovci i sakupljači. Kristofer Kolumbo se prvi put iskrcao na obali današnje Nikaragve 1502. godine podredivši tada zemlju španskoj kruni.
- Nikaragva ima 6,466 miliona stanovnika (2018.)
- Po rasnoj pripadnosti stanovnici su većinom mestici 69%, bijelci 17%, indijani 5% i crnci 5%. Po vjerskoj pripadnosti najbrojniji su katolici 77% i protestanti 15%.
- Službeni jezik je španski a govori se i domorodacki jezik.
- Nikargva ima prosječnu gustinu koja iznosi 40st/km². Najveća koncentracija stanovništva je na pacifickoj obali gdje se nalaze i najveći gradovi. U samoj jezerskoj udolini I na pacifickoj obali živi 80% stanovništva.
- Managva je glavni grad države, na južnoj obali na južnoj obali istoimenog jezera, ima 1.068.500 stanovnika, bio je potpuno razoren u zemljotresima 1931. i 1972. godine.
- Drugi veći gradovi su Leona – 100.982 stanovnika, Masia – 74.900, Granada 86. 636, Matagalpa – 36.983 stanovnika.

GEOGRAFSKO EKONOMSKE ODLIKE

Nikaragva je jedna od ekonomski najrazvijenijih država Prevlake. Mada su posle ukidanja privredne blokade (1990) donekle oporavila, još dugo neće biti uklonjene posledice vojne i dugotrajne vladavine porodice Somoza.

U Nikaragvi ima 1,38 miliona ha njiva i obradivih površina i 5,97 miliona ha livada i pašnjaka, većinom u zapadnom dijelu zemlje. Poljoprivredom se bavi 33% radne snage.

Najvažnija izvozna kultura je kafa i šećerna trska sa vulkanskim zemljištima na tihookeanskoj strani i banana na karipskoj, dok je gajenje pamuka poslednjih godina zamrlo. Na karipskoj obali brzo se razvija ribarstvo, prije svega lov na rakove, jastoge i tune. Posebno je vazan izvoz rakova u SAD.

Nikaragva ima 3,45 miliona ha šume, najviše na karipskoj strani. Poznata su nalazišta: olova, cinka, volframa, platine i titana, mada ih još ne iskorišćavaju. Industrija zapošljava 11% radne snage.

Nikaragva ima 180.000 km puteva.

Najznačajnija luke su San Huan, Puerto Sandino, El Bluft i Rama. Nikaragva ima deset aerodroma.

- **Vulkana Masaja** je nacionalni park površine 51km² na istoimenoj planini. Vulkana je zapadno od grada Maspalomas, posebno je interesantan slikoviti krajolik i de Santiago sa solftarama.

KOSTARIKA

Kostarika je država južog dijela Americke prevlake. Prostire se između Karipskog mora na istoku i Tihog okeana na zapadu. Graniči se na sjeveru sa Nikaragvom a na sjeveroistoku sa Panamom.

Zahvata površinu od **51.100 km²**.

Pod njenom jurisdikcijom nalazi se i tropsko ostrvo **Kokos** udaljeno 480 km jugozapadno u Tihom okeanu. Kokosovo ostrvo ima površinu od **24 km²**, i ono je vulkanskog porijekla.

FIZIČKO GEOGRAFSKE ODLIKE

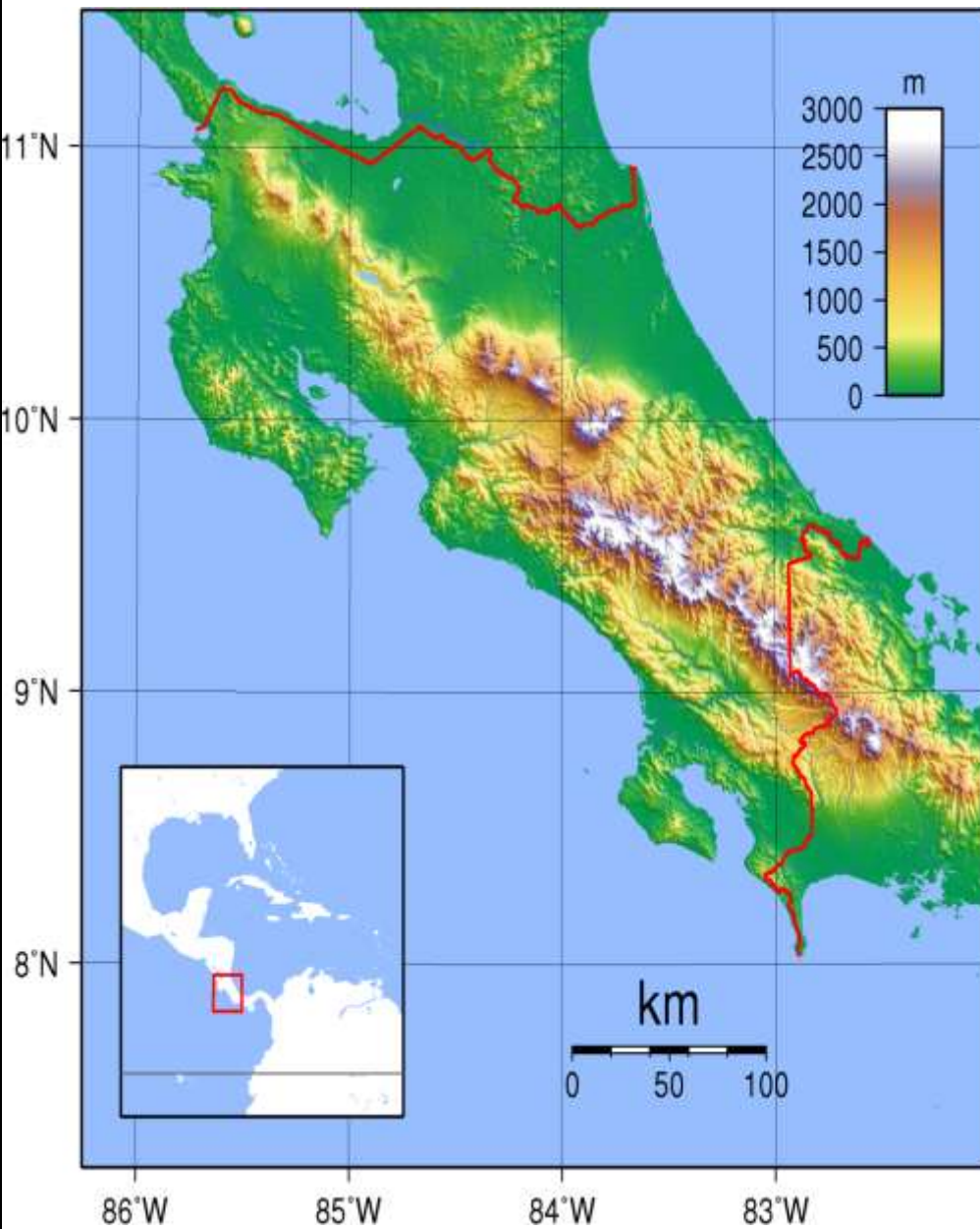

Sredinom države od sjeverozapada prema jugoistoku pružaju se tri planinska vijenca.

Na sjeveru se nalaze sjeverni Kordiljeri, u srednjem dijelu centralni Kordiljeri koji imaju sedam aktivnih vulkana i na njima se nalazi najveći vrh Kostarike **Isasu 3.432 m**. Ove planine izradjene su od vulkanskih stijena. Na jugoistoku se nalaze južni Kordiljeri.

Kostarika ima tropsku klimu sa malim temperaturnim kolebanjima i obilnim padavinama koje donose sjeveroistočni pasati. Na karipskoj strani padne od 2.000 do 5.000 mm padavina, a na tihookeanskoj 2.000 do 3.000 mm padavina.

Najplodnija zemljišta se nalaze na mladim vulkanskim stijenama, središnje doline, dok na drugim mjestima prevladavaju manje plodna lateritna zemljišta.

U Kostarici postoje izrazito klimatsko-vegetacijski spratovi po kojima je prirodno i kulturno bilje raspoređeno na posebne načine

Prvi, najnizi sprat dopire do 600m visine – Vruća zemlja. Tu spadaju biljke: kakaovo drvo, kaučukovo drvo, kokosova palma, banane, šećerna trska i duvan.

Drugi sprat se prostire između 600 i 1.800m visine – Umjerenno topla zemlja. Tu spadaju: kafa, banane, kukuruz i duvan kojima je ovo pradomovina.

Treći sprat se prostire između 1.800 i 3.400m visine – Hladna zemlja. Tu spadaju: subtropske šume, zatim četinarske, a posle njih na većim visinama pojavljuju se planinski pašnjaci, najviše se gaje: zitarice i voće.

Kokosovo ostrvo

La Amistad

Tortugero nacionalni park

- **Kokosovo ostrvo** je usamljeno i nenaseljeno u Tihom okeanu, 400 km južno od obale Kostarike za nacionalnim park proglašeno je 1982 godine.
- **La Amistad** je nacionalni park u istočnom dijelu Kostarike i u susjednoj Panami (1.939 km²)
- **Tortugero nacionalni park na obali Karipsko mora**, 189 km², je nedirnuta tropska kišna šuma sa lagunama, riječnim ušćima i bogatim biljnim i životinjski svijetom.
- **Vulkan Irazu** nacionalni park, 33 km², nalazi se na istoimenom aktivnom vulkanu sjeveroistočno od San Hose.
- Vulkan Poas nacionalni park, 56 km², nalazi se na istoimenom vulkanu sjeverno od grada Alajuele.

Vulkan Irazu

Vulkan Poas

ISTORIJSKO GEOGRAFSKE OSNOVE RAZVOJA

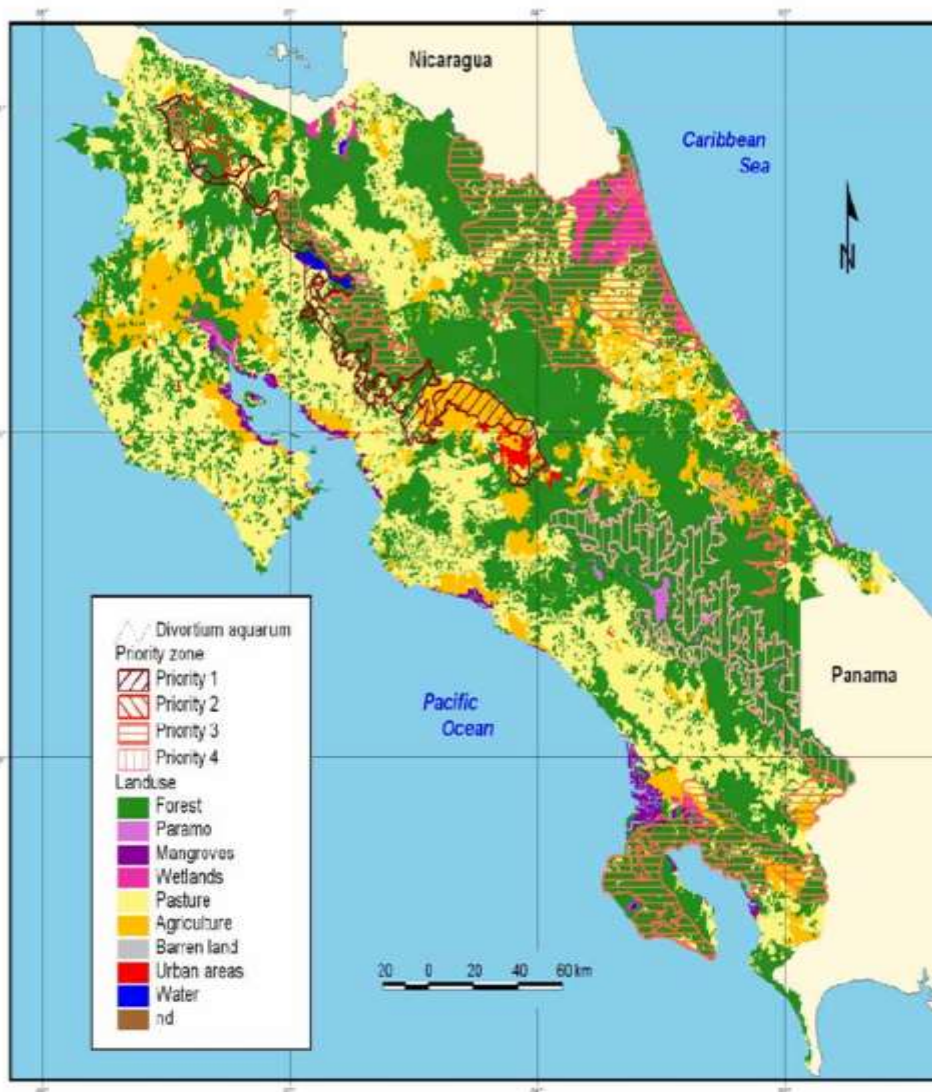
- Oko 1000-te godine u sjevernim dijelovima današnje Kostarike doselili su se Indijanci Korobiki, a u XV vijeku naselili su se i Karibi, Nahani i Corategi. Kolumbo je na karipsku obalu stigao 1502. godine, podredivši zemlju španskoj kruni.
- Nakon proglašenja nezavisnosti španskih teritorija Kostarika je u početku bila dio Meksičkog carstva. U toku 1838. godine proglašena je nezavisna Kostarika.
- Kostarika danas ima 4.999 milion (2018) stanovnika. Po rasnoj pripadnosti najbrojni su bijelci 77%, zatim mestici 17%, crnci i mulati 3%, kinezi 2%, indijanci 1%. Po vjerskoj pripadnosti stanovnici su uglavnom katolici 80% i protestanti 15%. Zvanični jezik je španski sa manjom upotrebom i starosjedilačkih jezika.
- Najveći i glavni grad je San Hose sa 351.700 stanovnika, on je privredno i kulturno središte države.
- Drugi značajni gradovi su Puerto Limon, Puntorenas i Alajuela...
- Katago grad je osnovan 1563 godine i više je puta stradao od erupcija i zemljotresa. Grad je i vazan hodočasnički put, jer se u njemu nalaze mnoge građevine, poput: bazilika Nuestra Senora de los Angeles sa likom crne majke Bozje, zaštitnice Kostarike.

Geografsko ekonomske odlike

- **Kostarika** svoju, u osnovi, stabilnu ekonomiju bazira na turizmu, agrokulturi i izvozu.
- Siromaštvo već 20 godina stoji ispod stabilnih 20%, I jaka mreža socijalne sigurnosti uzela je maha nakon vraćanja vladinog duga i povećavanja finansijskog ulaganja vlade u privredu.
- Učinjen je napredak od kada se prestalo sa oslanjanjem na izvoz kafe, banana i govedine kao glavnim biznisom.
- Sad to pokriva turizam. Uz pomoc SAD prikačen je program prestruktuiranja cjelokupne privrede, smanjena zavisnost od izvoza poljoprivrednih proizvoda i privučena inostrana ulaganja u izvozno orijentisane grane.

POLJOPRIVREDA

Zone naturalne proizvodnje dijele se na proizvodnju koja služi za vlastito snadbijevanje, zaostalu i ekstezivnu, i na proizvodnju koja je orijentisana na izvoz, razvijenu i intezivnu.

Glavna agrarna kultura je kukuruz, koji ucestvuje u 80% ishrani domaćeg indijskog stanovništva, uz kukuruz se gaje pasulj i pšenica.

U Kostariki ima 531.000 ha njiva i obradivih površina, i 2,34 miliona ha livada i pasnjaka.

U primorskim nizijama **United Fruit** kompanijaj je uredila svoje velike plantaže banana, kakao i abake.

Gajenje šećerne trske se smanjuje, ali je u zamjenu za to država postala najznačajniji izvoznik raznog cvijeća.

šume Kostarike su izuzetno bogate skupocjenim vrstama drveca, ona raspolaze sa 1,57 miliona ha sume.

SAOBRAĆAJ

Kostarika ima 37.600 km puteva. Što se tiče drumskog saobraćaja najvažniji je Panamericki auto-put koji ima meridijanski smjer i prolazi čtavom dužinom Pacifičke obale od nikaragvanske do panamske granice preko Punteranosa I San Hosea, kao magistrala San Hose – Limon.

- Kostarika ima 950 km željezničkih pruga. U junu 1995. ukinut je saobraćaj na državnim željeznicama dok se ne nađe privatni kupac.
- Na Tihom okeanu najvaznija je luka Koldera a manje Puntarenas, a na kripskoj strani luka limon.
- Kostarika ima četiri aerodroma sa redovnim putnickim saobracajem. Domaci saobraćaj obavlja kompanija SANSA.

PANAMA

- Panama je država koja zauzima najjužniji dio prevlake, koja spaja Sjevernu i Južnu Ameriku i „oslanja“ se na dva okeana Tih i Atlanski.
- Površina države iznosi **78.200 km²** .
- Najpoznatija je po Panamskom kanalu koje su prokopale SAD (kompanije) i učinili geografsko položaj Paname izuzetno povoljnim, jer je on jedan od najvažnijih pomorskih puteva svijeta
- Panama se graniči na istoku sa Kolumbijom, na zapadu sa Kostarikom, dok sjevernim dijelom izlazi na Karipsko more a južnim na Tih okean.

FIZIČKO GEOGRAFSKE ODLIKE

Sredinom države prostire se planinski lanac dvije odvojene planine. Na zapadu se nalazi šira i visočija Siera Talasota sa najvišim vrhom 3.475m. Prema istoku planina se postepeno smanjuje i kod Panamskog kanala dostize visinu samo 82m. U istočnom dijelu nalaze se do 900m visoka brda odmah do karipske obale, koja je teško pristupačna. Na krajnjem jugu proteže se drugi planinski lanac.

Panama ima tropsku klimu sa malim temperaturnim kolebanjem i obilnim padavinama. Na Kariskoj strani padne 2.500 - 4.000mm padavina, a na tihookeanskoj 1.100 – 2.300 mm Panamske rijeke su kratke i obiluju vodom. Panama ima nekoliko važnijih tokova, a to su rijeke : Cagres, Taira, San Pueblo i Cepo itd.

Jezero Gatun je najveće vjestačko jezero na svijetu sa površinom od 43.000 km², a uzvodno od Alojela nalazi se drugo vjestačko jezero Sos.

ISTORIJSKO GEOGRAFSKE OSNOVE RAZVOJA

- Prvi Evropljani na karipskoj obali današnje Paname bili su Španci 1502. godine, koji su je potčinili Španskoj kruni. Najvažnije naselje na karipskoj obali bilo je Portobela. Panama je u upravnom smislu pripadala podrkraljevstvu Peru, a poslije njegove podjele 1739. godine, podkraljevstvu nova Granada. Panama je izborila nezavisnot 1903. godine.
- Panama ima 4,177 miliona (2018.) stanovnika . Po rasnoj strukturi najbrojniji su mestici sa 64%, zatim crnci i mulati 14%, bijelci 10%, indijanci 8% i kinezi 4%.
- Po vjerskoj pripadnosti stanovnici su uglavnom katolici 80%, protestanti 10% i muslimani 5%. Službeni jezik je španski.
- Panama Siti je glavni i najveći grad države, ima 423.300 stanovnika, značajan je i grad San Mugueleito sa 291.000 stanovnika,a od drugih značajnijih su David, Kolon, Penonome, Portobelo itd.

GEOGRAFSKO EKONOMSKE ODLIKE

- Panama ima 672.000 ha njiva i obradivih površina i 1,5 miliona ha livada i pašnjaka. Za izvoz su najvažnije: banane, sećerna trska i kafa, a za vlastitu: pirinač, kukuruz, banane i voće.
- Ribarstvo je vrlo važna djelatnost, posebno lov na rakove. Najvažnija ribarska luka je Vakamonte.
- Panama ima nalazišta bakarne rude, ali zbog male količine metala ne isplati se eksploatacija, u dva rudnika dobija se zlato.
- Industrija je slabo razvijena
- Saobraćaj u Panami je dosta dobro razvijen. Ona ima 11.300 km puteva. Panama ima 34 km željezničke pruge.
- Panama ima najveću trgovačku mornaricu na svijetu. Ima 5.108 brodova.
- Najveći privredni značaj za Panamu ima Panamski kanal. Ugovorom iz 1903. Panama je ustupila SAD-u 16 km široku kanalsku zonu između dvije obale, koja prelazi pod suverenitet SAD-a.
- Najznačajnije luke Panamskog kanala, a ujedno i Paname su: Panama Kolon.
- Panama ima deset aerodroma sa redovnim putničkim saobraćajem.

